

بررسی ویژگی های روانسنجی مقیاس نشخوار خشم

دکتر محمدعلی بشارت^{۱*}، رضا محمدمهر^۲

۱. استاد، گروه روانشناسی بالینی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران

۲. کارشناس ارشد روانشناسی

چکیده

مقدمه و هدف: نشخوار خشم یک فرایند شناختی اجتناب ناپذیر و تکرار شونده است که در جریان تجربه خشم ظاهر می شود، پس از آن ادامه می یابد و مسول تداوم و افزایش خشم به حساب می آید. لذا، سنجش آن از اهمیت زیادی برخوردار است. نشخوار خشم زمینه ساز بسیاری از اختلال های روانشناختی، مخصوصاً اختلال های هیجانی است. هدف اصلی این پژوهش تعیین روانسنجی مقیاس نشخوار خشم است، این مقیاس در سنجش این سازه در پژوهشهای حوزه سلامت و بیماری از اهمیت بسیار برخوردار است.

مواد و روش ها: در این پژوهش ۳۸۴ دانشجوی دانشگاه تهران (۲۱۱ دختر، ۱۷۳ پسر) جهت روانسنجی مقیاس نشخوار خشم، شرکت کردند، لذا آنان مقیاس خشم چند بعدی تهران و مقیاس سلامت روانی را تکمیل کردند. اعتبار مقیاس نشخوار خشم به روش اعتبار محتوا، اعتبار همگرا و تشخیص افتراقی تعیین شد. به منظور تعیین پایایی از روشهای همسانی درونی و آزمون مجدد استفاده شد.

یافته ها: اعتبار محتوای مقیاس نشخوار خشم بر اساس داوری ده نفر از متخصصان روانشناسی بررسی و ضرایب توافق کندال برای زیر مقیاس های پس فکری خشم، افکار تلافی جویانه، خاطره های خشم، شناختن علتها و نشخوار خشم (نمره کل) مورد تایید قرار گرفت. اعتبار همگرا و تشخیصی (افتراقی) مقیاس نشخوار خشم از طریق اجرای مقیاس خشم چند بعدی تهران و مقیاس سلامت روانی در مورد آزمودنی ها محاسبه شد. ضرایب همبستگی میانگین نمره های آزمودنی ها در زیر مقیاس های نشخوار خشم با شاخصهای خشم صفت، خشم حالت، خشم درونی، خشم بیرونی، مهار خشم درونی، مهار خشم بیرونی، بهزیستی روانشناختی و درماندگی روانشناختی معنادار بود. پایایی به روش های آزمون مجدد و همسانی درونی مقیاس نشخوار خشم در حد رضایت بخش مورد تایید قرار گرفت.

نتیجه گیری: بر اساس نتایج این پژوهش، مقیاس نشخوار خشم از اعتبار و پایایی کافی برخوردار است و می تواند برای سنجش نشخوار خشم در پژوهش ها مورد استفاده قرار گیرد.

کلید واژه ها: مقیاس نشخوار خشم، اعتبار، پایایی

مقدمه

(۲۰۰۰). اگر خشم یک هیجان محسوب شود، نشخوار خشم عبارت است از فکر کردن در مورد آن هیجان. بر این اساس، نشخوار خشم یک فرایند شناختی اجتناب ناپذیر و تکرار شونده است که در جریان تجربه خشم ظاهر می شود، پس از آن ادامه می یابد و مسول تداوم و افزایش خشم به حساب می آید. مفهوم پردازی نشخوار خشم از مدل های اجتماعی- ساختاری (Social-constructivist) (Avrill، ۱۹۸۳) و عاملی- تحلیلی (Spielberger، ۱۹۸۸) تاثیر پذیرفته است. علاوه بر مبانی نظری و ادبیات موجود در مورد تمایز بین خشم و

نشخوارگری (Rumination) عبارت است از فرایند تکرار شونده و غالباً اجتناب ناپذیر فکر کردن در مورد تجربه های گذشته (Sukhodolsky و همکاران، ۲۰۰۱؛ Langlois و همکاران، ۲۰۰۰a، ۲۰۰۰b؛ Watkins، ۲۰۰۴؛ Wenzlaff & Wegner، ۲۰۰۰a)

*نویسنده مسئول مکاتبات: دکتر محمد علی بشارت، تهران، دانشگاه تهران، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، گروه روانشناسی بالینی، آدرس پست الکترونیک: besharat@ut.ac.ir

رابطه خشم و نشخوار خشم را با شاخص های سلامت بیماری شامل فشار خون (Suls و همکاران، ۱۹۹۵)، بیماری های قلبی (Baum & Pozlusny، ۱۹۹۹؛ Williams و همکاران، ۲۰۰۰) رفتار پرخاشگرانه (Berkowitz، ۱۹۹۳؛ Maxwell، ۲۰۰۴)، ناسازگاری اجتماعی (Deffenbacher، ۱۹۹۲) و مرگ زودرس (Harburg و همکاران، ۲۰۰۳). نشان داده اند. از آنجا که برای سنجش نشخوار خشم در ایران ابزار معتبر و پایایی مورد نیاز است، این پژوهش با هدف روانسنجی مقیاس خشم انجام شد.

مواد و روش ها

مقیاس نشخوار خشم- این مقیاس یک آزمون ۱۹ سوالی است که به وسیله Sukhodolsky و همکاران (۲۰۰۱) برای سنجش تمایل به تفکر در مورد موقعیت های خشم انگیز فعلی و یادآوری تجربه های خشم انگیز گذشته ساخته شده است. سوال های آزمون چهار زیرمقیاس نشخوار خشم شامل پس فکری خشم، افکار تلافی جویانه، خاطره های خشم و شناختن علتها را در اندازه های چهار درجه ای لایکرت از نمره یک (خیلی کم) تا نمره چهار (خیلی زیاد) می سنجد. نمره گذاری آزمون به صورتی است که نمره بیشتر بیانگر نشخوار خشم بیشتر است. از محاسبه مجموع نمره های سوالات چهار زیرمقیاس، نمره نشخوار خشم کلی به دست می آید. ویژگی های روانسنجی مقیاس نشخوار خشم در پژوهش های خارجی مورد تأیید قرار گرفته است (Sukhodolsky و همکاران، ۲۰۰۱؛ Maxwell و همکاران، ۲۰۰۵). Sukhodolsky و همکاران (۲۰۰۱) نشان دادند که تحلیل عاملی اکتشافی ۱۹ سوال مقیاس می تواند ۵۴ درصد از واریانس کلی را تبیین کند. در پژوهش آنها، ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ برای همسانی درونی (internal consistency) مقیاس و پایایی آزمون مجدد (test-retest reliability) خوب ($r=0/77$) در فاصله ای یک ماهه گزارش شده است. مقایسه نمره های زنان و مردان در مقیاس نشخوار خشم نشان داد که میانگین نمره مردان در زیرمقیاس افکار تلافی جویانه به صورت معنادار از میانگین نمره زنان در این زیرمقیاس بیشتر است، اما در بقیه زیرمقیاس ها بین نمره در جنس تفاوت معنادار نبود. ساختار عاملی مقیاس نشخوار خشم در نسخه چینی مشابه نسخه انگلیسی تأیید شد (Maxwell و همکاران، ۲۰۰۵). Maxwell و همکاران (۲۰۰۵) ضرایب همسانی زیرمقیاس های این آزمون را از ۰/۶۸ تا ۰/۸۵ گزارش کردند. در این مطالعه از روش اعتبار محتوا، اعتبار همگرا و افتراقی از طریق اجرای همزمان مقیاس خشم چند بعدی تهران و مقیاس سلامت روانی تعیین شد.

نشخوار خشم (Sukhodolsky و همکاران، ۲۰۰۱؛ Maxwell، ۲۰۰۴، Maxwell و همکاران، ۲۰۰۵)، میزان بررسی های تحلیل عاملی در مورد نمونه ای ۲۶۸۲ نفری، استقلال و ساختار پیچیده عامل نشخوار خشم را تأیید کرده است (Miller و همکاران، ۱۹۹۵).

Sukhodolsky و همکاران (۲۰۰۱) بر حسب بررسی های ادبیات خشم و پژوهش درباره افکار نشخواری (Trapnell & Campbell، ۱۹۹۹؛ Martin & Tesser، ۱۹۹۶)، توجه خودمحو (self-focused attention) (Ingram، ۱۹۹۰)، تنظیم هیجان (emotion regulation) (Gross، ۱۹۹۸) و تفکر واقعیت ستیز (thinking counterfactual) (Roese، ۱۹۹۷)، سازه نشخوار خشم را مشتمل بر سه فرایند متفاوت: خاطرات تجربه های گذشته خشم، توجه به تجربه های بلافاصله (نزدیک) خشم، افکار واقعیت ستیز در مورد تجربه خشم مطرح کردند. Sukhodolsky و همکاران (۲۰۰۱) با این فرض که آمادگی افراد برای نشخوار یا فکر کردن به حوادث و هیجان های گذشته متفاوت است، مقیاس نشخوار خشم (Anger Ruminations Scale (ARS)) را ساختند. مقیاس نشخوار خشم با ۱۹ سوال پس از تحلیل عاملی اکتشافی (exploratory factor analysis) از یک مجموعه ۲۵ سوالی ساخته شد و دارای چهار زیر مقیاس: پس فکری خشم (Angry afterthoughts)، افکار تلافی جویانه (thoughts of revenge) (انتقام)، خاطره های خشم، شناختن علت ها (understanding of causes) است. این چهار زیرمقیاس در مجموع ۵۴ درصد واریانس کل را تبیین می کنند. همسانی درونی (consistency internal) مقیاس بر اساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ و ضریب پایایی آزمون مجدد آن در یک دوره یک ماهه ۰/۷۷ گزارش شده است. البته، تحلیل عاملی تأییدی فقط به صورت جزئی تحلیل عاملی اولیه را تأیید کرد و پیشنهاد شد که راه حل یک عاملی مناسبتر است. ساکودولسکی و همکاران (۲۰۰۱) نمره های بالاتر در زیر مقیاس افکار تلافی جویانه برای مردان (میانگین = ۱/۸۸، انحراف معیار = ۰/۵۹) در مقایسه با زنان (میانگین = ۱/۵۷، انحراف معیار = ۰/۵۲) گزارش کردند. سایر نمره ها در مورد دو جنس مشابه بودند. نمره های بالا در مقیاس نشان دهنده آمادگی بیشتر برای نشخوار خشم است.

اهمیت نظری مفهوم نشخوار خشم برای نظریه های خشم، پرخاشگری و پردازش و تنظیم هیجانها، پیامدهای عملی این سازه برای سلامت و بیماری نیز اهمیت فراهم ساختن ابزاری معتبر برای سنجش نشخوار خشم را توجیه می کند؛ ابزاری که برای اولین بار در ایران اعتباریابی می شود. یافته های پژوهشی

۷۶۰ آزمودنی در دو گروه بیمار (۲۷۷ کل؛ ۱۷۳ زن، ۱۰۴ مرد) و بهنجار (۴۸۳ کل؛ ۲۶۷ زن، ۲۱۶ مرد) مورد بررسی قرار گرفت. ضرایب آلفای کرونباخ زیر مقیاس های بهزیستی روانشناختی و درماندگی روانشناختی برای نمره آزمودنیهای بهنجار به ترتیب ۰/۹۴ و ۰/۹۱ و برای نمره آزمودنیهای بیمار به ترتیب ۰/۹۳ و ۰/۹۰ محاسبه شد که نشانه همسانی درونی خوب مقیاس می باشند. اعتبار همزمان مقیاس سلامت روانی-۲۸ از طریق اجرای همزمان پرسشنامه سلامت عمومی (General Health Questionnaire (GHQ) (Goldberg & Williams, ۱۹۷۲) در مورد همه آزمودنیهای دو گروه محاسبه شد. نتایج ضرایب همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمره کلی آزمودنیها در پرسشنامه سلامت عمومی با زیر مقیاس بهزیستی روانشناختی همبستگی منفی معنادار ($P < ۰/۰۰۱$)، $r = -۰/۸۷$ و با زیر مقیاس درماندگی روانشناختی همبستگی مثبت معنادار ($P < ۰/۰۰۱$)، $r = ۰/۸۹$ نشان داد. این نتایج اعتبار همزمان مقیاس سلامت روانی را تایید می کنند. ممیزی مقیاس سلامت روانی از طریق مقایسه نمره های بهزیستی روانشناختی و درماندگی روانشناختی دو گروه بیمار و بهنجار محاسبه شد و مورد تایید قرار گرفت. نتایج تحلیل عاملی تاییدی نیز دو زیر مقیاس بهزیستی روانشناختی و درماندگی روانشناختی را مورد تایید قرار داد (بشارت، ۱۳۸۸).

ضرایب همبستگی بین نمره های تعدادی از آزمودنیهای بهنجار (۹۲ کل) در دو نوبت با فاصله دو هفته برای سنجش پایایی بازآزمایی محاسبه شد. این ضرایب برای بهزیستی روانشناختی و درماندگی روانشناختی به ترتیب $r = ۰/۹۰$ و $r = ۰/۸۹$ و در سطح $P < ۰/۰۰۱$ معنادار بودند که نشانه پایایی آزمون مجدد رضایت بخش مقیاس می باشد. ضرایب همبستگی بین نمره های تعدادی از آزمودنی های بیمار (۷۶ کل) نیز در دو نوبت با فاصله یک تا دو هفته برای ارزیابی پایایی آزمون مجدد محاسبه شد. این ضرایب برای بهزیستی روانشناختی و درماندگی روانشناختی به ترتیب $r = ۰/۸۳$ و $r = ۰/۸۸$ و در سطح $P < ۰/۰۰۱$ معنادار بودند که نشانه پایایی بازآزمایی رضایت بخش مقیاس است.

نمونه ها در این پژوهش کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ دانشگاه تهران بودند. ۴۷۰ دانشجوی دانشگاه تهران از رشته های مختلف تحصیلی در حوزه های علوم انسانی، علوم پایه، پزشکی، فنی و هنر به صورت داوطلب در این پژوهش شرکت کردند. پس از جلب مشارکت دانشجویان، مقیاس نشخوار خشم، مقیاس خشم چند بعدی تهران و مقیاس سلامت روانی به صورت گروهی در کلاس

پس از مکاتبه و کسب اجازه از مولف، ترجمه فارسی مقیاس نشخوار خشم توسط پژوهشگر انجام شد. نسخه ترجمه شده ابتدا با همکاری یکی از متخصصان روانشناسی بررسی و اصلاح شد، سپس برای اطمینان بیشتر در مورد صحت ترجمه و مطابقت دو نسخه انگلیسی و فارسی، در اختیار دو نفر از متخصصان زبان انگلیسی قرار داده شد تا با استفاده از روش ترجمه معکوس (back translation) آن را به فارسی برگردانند. بدین ترتیب، پس از چند مرحله بررسی، بازبینی و اعمال تغییرات و اصلاحات، دو نسخه ترجمه فارسی به انگلیسی و انگلیسی به فارسی مقیاس برای مولف ارسال گردید. پس از تایید نهایی و اجازه اجرا، بررسی اعتبار و پایایی فرم فارسی مقیاس نشخوار خشم در پژوهش حاضر آغاز گردید.

مقیاس خشم چند بعدی تهران - یک آزمون ۳۰ سوالی است که به وسیله بشارت (۱۳۸۷) برای سنجش ابعاد خشم در دانشگاه تهران و برای جامعه ایرانی ساخته و هنجاریابی شده است. سوال های آزمون شش بعد خشم شامل خشم صفت، خشم حالت، خشم درونی، خشم بیرونی، مهار خشم درونی و مهار خشم بیرونی را در اندازه های ۵ درجه ای لایکرت از نمره یک (خیلی کم) تا نمره پنج (خیلی زیاد) می سنجد. ویژگی های روانسنجی مقیاس خشم چند بعدی تهران در چندین پژوهش بررسی و تایید شده است (بشارت، ۱۳۸۷). بر حسب یافته های مقدماتی، آلفای کرونباخ پرسشهای هر یک از زیر مقیاس ها در مورد یک نمونه ۶۸۰ نفری از دانشجویان به ترتیب ۰/۹۲، ۰/۹۴، ۰/۹۰، ۰/۹۳، ۰/۸۹ و ۰/۹۱ محاسبه شد که نشانه همسانی درونی خوب آزمون است. ضرایب همبستگی بین نمره های ۱۱۱ نفر از نمونه مذکور در دو نوبت با فاصله دو هفته به ترتیب $r = ۰/۸۲$ برای خشم صفت، $r = ۰/۷۴$ برای خشم حالت، $r = ۰/۷۳$ برای خشم درونی، $r = ۰/۷۸$ برای خشم بیرونی، $r = ۰/۷۱$ برای مهار خشم درونی و $r = ۰/۸۰$ برای مهار خشم بیرونی محاسبه شد که نشانه پایایی بازآزمایی رضایت بخش مقیاس است.

مقیاس سلامت روانی: مقیاس سلامت روانی-۲۸ (Mental Health Inventory (MHI28) (بشارت، ۱۳۸۸) فرم کوتاه مقیاس ۳۴ سوالی سلامت روانی (بشارت، ۱۳۸۵)؛ Veit & Ware, ۱۹۸۳) یک آزمون ۲۸ سوالی است و دو وضعیت بهزیستی روانشناختی و درماندگی روانشناختی را در اندازه های پنج درجه ای لایکرت از نمره ۱ تا ۵ می سنجد. حداقل و حداکثر نمره آزمودنی در زیرمقیاس های بهزیستی روانشناختی و درماندگی روانشناختی به ترتیب ۱۴ و ۷۰ بود. ویژگیهای روانسنجی فرم ۲۸ سوالی این مقیاس، در نمونه ای متشکل از

یافته ها

میانگین سنی کل آزمودنیها ۲۲/۳۵ سال با دامنه ۱۸ تا ۲۹ سال و انحراف استاندارد ۲/۵۵، میانگین سن دانشجویان پسر ۲۲/۸۴ سال با دامنه ۱۸ تا ۲۹ سال و انحراف استاندارد ۲/۶۸ و میانگین سن دانشجویان دختر ۲۱/۹۵ سال با دامنه ۱۸ تا ۲۶ سال و انحراف استاندارد ۱/۳۷ بود.

جدول ۱: شاخصهای آماری آزمودنی ها را در مورد نمره های مقیاس های نشخوار خشم، مقیاس خشم چند بعدی تهران و سلامت روانی نشان می دهد.

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار نمره های نشخوار خشم، مقیاس خشم چند بعدی تهران و سلامت روانی دانشجویان

متغیر	دانشجویان دختر		دانشجویان پسر		کل دانشجویان	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
نشخوار خشم (کل)	۱/۹۱	۰/۵۵	۱/۹۴	۰/۵۷	۱/۹۲	۰/۵۶
پس فکرهاي خشم	۱/۹۸	۰/۴۹	۱/۹۵	۰/۵۰	۱/۹۶	۰/۵۰
افکار تلافی جویانه	۱/۶۸	۰/۵۶	۱/۸۳	۰/۵۹	۱/۷۵	۰/۵۷
خاطره های خشم	۱/۹۰	۰/۶۲	۱/۸۳	۰/۵۸	۱/۸۷	۰/۶۱
شناختن علتها	۲/۰۰	۰/۶۴	۱/۹۸	۰/۶۳	۱/۹۹	۰/۶۴
خشم صفت	۱۳/۵۷	۳/۷۴	۱۱/۸۶	۳/۴۱	۱۲/۸۰	۳/۶۹
خشم حالت	۱۳/۳۸	۴/۰۹	۱۱/۴۲	۳/۵۱	۱۲/۵۰	۳/۹۶
خشم درونی	۱۲/۸۹	۳/۵۹	۱۲/۱۷	۳/۶۴	۱۲/۵۷	۴۳/۶۲
خشم بیرونی	۱۳/۴۰	۳/۷۱	۱۲/۲۲	۳/۵۸	۱۲/۸۷	۳/۷۰
مهار خشم درونی	۱۷/۳۱	۳/۵۹	۱۷/۷۸	۳/۱۳	۱۷/۵۲	۳/۴۰
مهار خشم بیرونی	۱۸/۱۰	۳/۴۱	۱۹/۱۳	۳/۱۳	۱۸/۵۷	۳/۳۲
بهبودی روانشناختی	۵۴/۰۶	۱۰/۵۷	۵۲/۶۷	۱۱/۴۳	۵۳/۴۴	۱۰/۹۷
درماندگی روانشناختی	۳۰/۱۶	۸/۳۰	۳۱/۳۰	۸/۳۶	۳۰/۶۷	۸/۳۴

همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمره آزمودنی ها در زیر مقیاسهای نشخوار خشم با شاخص های خشم صفت، خشم حالت، خشم درونی، خشم بیرونی و درماندگی روانشناختی همبستگی مثبت معنادار و با شاخص های مهار خشم درونی، مهار خشم بیرونی و بهبودی روانشناختی همبستگی منفی معنادار وجود دارد (جدول ۳). این نتایج، اعتبار همگرا و تشخیصی مقیاس نشخوار خشم را تایید می کنند.

برای سنجش همسانی درونی مقیاس نشخوار خشم از ضریب آلفای کرونباخ در مورد نمره های آزمودنی ها استفاده شد. ضرایب آلفای کرونباخ پرسش های هر یک از مقیاس های نشخوار خشم (نمره کل)، پس فکرهاي خشم، افکار تلافی جویانه، خاطره های خشم و شناختن علتها برای نمونه ۱۱۸ نفری آزمودنی ها در نوبت اول به ترتیب ۰/۹۷، ۰/۹۴، ۰/۹۶، ۰/۹۷، ۰/۹۷ و در نوبت دوم به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۸، ۰/۹۰، ۰/۹۲ و ۰/۹۳ محاسبه شد (جدول ۲). ضرایب آلفای کرونباخ مقیاس های نشخوار خشم برای کل آزمودنی ها ($n=384$) به ترتیب ۰/۹۷، ۰/۹۵، ۰/۹۶، ۰/۹۷ و ۰/۹۷ محاسبه شد. این

درس اجرا شد. تعداد ۲۳ نفر به دلیل پاسخ ناقص به مقیاسها از تحلیلهای آماری کنار گذاشته شدند و بدین ترتیب نمونه پژوهش به ۳۸۴ دانشجو (۲۱۱ دختر، ۱۷۳ پسر) تقلیل یافت.

اعتبار محتوای مقیاس نشخوار خشم بر اساس داوری ده نفر از متخصصان روانشناسی بررسی و ضرایب توافق کندانال برای هر یک از مقیاس های نشخوار خشم (نمره کل)، پس فکرهاي خشم، افکار تلافی جویانه، خاطره های خشم و شناختن علتها به ترتیب ۰/۷۰، ۰/۸۲، ۰/۷۹، ۰/۷۰ و ۰/۷۸ محاسبه شد (جدول ۲).

جدول ۲: ضرایب توافق کندانال بین نمره های ده داور در مورد زیر مقیاس های نشخوار خشم

۲متغیر	X ²	df	Kendal's W	P
نشخوار خشم (کل)	۱۲۶/۸۷	۱۸	۰/۷۰	۰/۰۰۱
پس فکرهاي خشم	۴۱/۱۷	۵	۰/۸۲	۰/۰۰۱
افکار تلافی جویانه	۲۵/۷۶	۳	۰/۷۹	۰/۰۰۱
خاطره های خشم	۲۸/۰۰	۴	۰/۷۰	۰/۰۰۱
شناختن علتها	۲۳/۶۴	۳	۰/۷۸	۰/۰۰۱

اعتبار همگرا و تشخیصی (افتراقی) مقیاس نشخوار خشم از طریق اجرای همزمان مقیاس خشم چند بعدی تهران و مقیاس سلامت روانی در مورد آزمودنی ها محاسبه شد. نتایج ضرایب

ضرایب نشانه همسانی درونی رضایت بخش مقیاس نشخوار خشم است (جدول ۳).

جدول ۳: ضرایب همبستگی پیرسون بین زیر مقیاسهای نشخوار خشم با شاخصهای مقیاس خشم چند بعدی تهران و سلامت روانی برای بررسی اهتبار همگرا و تشخیصی مقیاس نشخوار خشم

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵
خشم صفت	۰/۸۳	۰/۷۵	۰/۷۵	۰/۸۴	۰/۸۲
خشم حالت	۰/۷۶	۰/۶۸	۰/۶۹	۰/۷۵	۰/۷۴
خشم درونی	۰/۸۵	۰/۷۷	۰/۷۹	۰/۸۳	۰/۸۳
خشم بیرونی	۰/۶۴	۰/۵۷	۰/۵۸	۰/۶۴	۰/۶۲
مهاری خشم درونی	-۰/۵۲	-۰/۵۱	-۰/۵۲	-۰/۵۰	-۰/۵۲

جهت تعیین آزمون مجدد ضرایب همبستگی بین نمره های ۱۱۸ نفر از آزمودنی ها در دو نوبت با فاصله چهار تا شش هفته برای سنجش پایایی آزمون مجدد مقیاس نشخوار خشم محاسبه شد. این ضرایب برای نشخوار خشم (نمره کل) $r = 0/93$ ، برای پس فکریهای خشم $r = 0/78$ ، برای افکار تلافی جویانه $r = 0/82$ ، برای خاطره های خشم $r = 0/87$ و برای شناختن علتها $r = 0/85$ به دست آمد و در سطح $P < 0/001$ معنادار بودند. این ضرایب نشانه پایایی بازآزمایی رضایت بخش مقیاس نشخوار خشم هستند (جدول ۴).

جدول ۴: ضرایب آلفای کرونباخ و همبستگی بین نمره های دانشجویان در مقیاس نشخوار خشم در نوبت اول و دوم

متغیر	نوبت اول			نوبت دوم		
	متغیر	میانگین	انحراف معیار	متغیر	میانگین	انحراف معیار
نشخوار خشم (کل)	۱/۹۲	۰/۵۵	۰/۹۷	۲/۰۹	۰/۵۳	۰/۸۷
پس فکریهای خشم	۱/۹۵	۰/۴۸	۰/۹۴	۲/۱۷	۰/۵۹	۰/۸۸
افکار تلافی جویانه	۱/۸۱	۰/۵۷	۰/۹۶	۲/۰۳	۰/۵۸	۰/۹۰
خاطره های خشم	۱/۸۳	۰/۵۹	۰/۹۷	۲/۰۱	۰/۶۶	۰/۹۲
شناختن علتها	۱/۹۷	۰/۶۳	۰/۹۷	۲/۱۴	۰/۶۶	۰/۹۳

همه ضرایب معنادار هستند ($P \leq 0/001$).

بحث

یافته های پژوهش حاضر مشخصه های روانسنجی مقیاس نشخوار خشم را مورد تایید قرار داد. اعتبار محتوای مقیاس نشخوار خشم بر اساس دآوری متخصصان برای ابعاد مختلف نشخوار خشم مورد تایید قرار گرفت. اعتبار همگرا و تشخیصی (افتراقی) مقیاس نشخوار خشم از طریق اجرای همزمان مقیاس خشم چند بعدی تهران و مقیاس سلامت روانی در مورد آزمودنی ها محاسبه شد. ضرایب همبستگی میانگین نمره های آزمودنی ها در زیر مقیاس های نشخوار خشم و نمره کلی آزمون با شاخص های خشم صفت، خشم حالت، خشم درونی، خشم بیرونی، مهاری خشم درونی، مهاری خشم بیرونی، بهزیستی روانشناختی و درماندگی روانشناختی در سطح $P < 0/001$ معنادار بود. طبق این نتایج، مقیاس نشخوار خشم از اعتبار کافی برخوردار است. این یافته ها با نتایج پژوهش های انجام شده، در زمینه اعتبار مقیاس نشخوار خشم (Sukhodolsky و همکاران، ۲۰۰۱؛ Maxwell و همکاران، ۲۰۰۵) مطابقت می کند.

همسانی درونی ماده های مقیاس نشخوار خشم و زیرمقیاس های این آزمون بر حسب ضرایب آلفای کرونباخ محاسبه شد و مورد تایید قرار گرفت. پایایی بازآزمایی مقیاس بر حسب محاسبه ضرایب همبستگی بین نمره های آزمودنی ها در دو نوبت با فاصله چهار تا شش هفته برای زیرمقیاس های نشخوار

خشم شامل پس فکریهای خشم، افکار تلافی جویانه، خاطره های خشم، و شناختن علتها و همین طور برای نمره کلی نشخوار خشم در سطح $P < 0/001$ معنادار محاسبه شد. این ضرایب نشانه پایایی بازآزمایی رضایت بخش مقیاس است. این یافته ها با نتایج پژوهش های انجام شده در مورد مشخصه های روانسنجی مقیاس نشخوار خشم (Sukhodolsky و همکاران، ۲۰۰۱، Maxwell و همکاران، ۲۰۰۵) مطابقت می کند.

نتایج این پژوهش در دو سطح نظری و عملی قابل استفاده خواهند بود. در سطح نظری، یافته های پژوهش با تایید سازه نشخوار خشم، از نظریه ها و شواهد موجود در مورد تمایز بین خشم و نشخوار خشم (Sukhodolsky و همکاران، ۲۰۰۱؛ Maxwell، ۲۰۰۴، Maxwell و همکاران، ۲۰۰۵)، حمایت می کنند. این یافته ها، همچنین می توانند برای غنی سازی نظریه های مربوط به هیجانها (Ingram، ۱۹۹۰؛ Trapnell & Capnell، ۱۹۹۹؛ Roese، ۱۹۹۷؛ Gross، ۱۹۹۸؛ Martin & Tesser، ۱۹۹۶)، مخصوصاً هیجانهای منفی مانند خشم و پرخاشگری، مورد استفاده قرار گیرند. اختصاص جایگاه ویژه مفهوم شناختی به نشخوار خشم در نظریه های هیجان محور، این نظریه ها را در شناخت، تبیین و تفسیر ابعاد مختلف هیجانها، اختلال های هیجانی در دو زمینه درون شخصی و بین شخصی (فردی و اجتماعی) و نقش این سازه در پدید

کننده نوع مداخله های آموزشی و درمانی برای افزایش اثربخشی درمان و ایجاد تغییر در جنبه های آسیب زای این سازه باشد. این برنامه ها می توانند در حوزه روابط بین شخصی و اجتماعی، مخصوصاً روابط زوجین و روابط حاکم بر فعالیت های گروهی هیجان برانگیز مثل ورزش، نیز مفید واقع شوند.

نتایج پژوهش حاضر در تایید اعتبار و پایایی مقیاس نشخوار خشم در عین حال با محدودیت های خاص مقدماتی بودن این مشخصه ها همراه است. این محدودیت ها، مخصوصاً در زمینه بررسی انواع اعتبار یک مقیاس که فرایندی مستمر است، بیشتر نمایان می شوند. بر این اساس تدارک طرح های پژوهشی به منظور تکمیل فرایند اعتباریابی مقیاس نشخوار خشم و حتی تکرار بعضی پژوهش ها برای تایید یافته های فعلی و بررسی دقیق تر میزان همبستگی های محاسبه شده در این پژوهش، به عنوان یک ضرورت پیشنهاد می شود. پژوهش های مربوط به مشخصه های روانسنجی مقیاس نشخوار خشم در مورد نمونه های غیر دانشجویی و نمونه های بالینی نیز گام های دیگری هستند که باید برداشته شوند. انجام چنین پژوهش هایی، مقدمات لازم برای هنجاریابی مقیاس نشخوار خشم را، به عنوان فرایندی متمایز از اعتبار یابی، در آینده فراهم خواهد ساخت.

تشکر و قدردانی

از دانشجویانی که به عنوان آزمودنی در این پژوهش شرکت کردند؛ از اساتید و مسئولان دانشگاه تهران که با همکاری صمیمانه آنها اجرای پژوهش امکان پذیر شد و از دانشجویانی که به عنوان پرسشگر مسئولیت اجرای پژوهش را بر عهده گرفتند، تشکر و قدردانی می شود.

آمدن اختلال های روانشناختی، موفق تر و توانمندتر می سازد. نظریه های آسیب شناسی روانی نیز از دست آوردهای این پژوهش به منظور شناخت دقیق تر اختلال های روانی بهره خواهند برد.

در سطح عملی، با استناد به یافته های فعلی مقیاس نشخوار خشم، می توان از این ابزار ارزشمند در پژوهش های مربوط به این سازه استفاده کرد. گرچه پژوهش حاضر در مورد نمونه ای خاص از جمعیت بهنجار انجام شده و اعتباریابی مقیاس نشخوار خشم در مورد نمونه های مختلف اعم از بیمار و بهنجار گام بعدی در تکمیل مشخصه های روانسنجی این مقیاس خواهد بود، به پشتوانه یافته های مشابه (Sukhodolsky و همکاران، ۲۰۰۱؛ Maxwell؛ ۲۰۰۴؛ و همکاران، ۲۰۰۵)، می توان از آن برای پژوهش در مورد گروه های مختلف استفاده کرد.

توجه جدی به نشخوار خشم به عنوان متغیری که شدت و مدت خشم و پرخاشگری را افزایش می دهد (Sukhodolsky و همکاران، ۲۰۰۱؛ Langlois و همکاران، ۲۰۰۰a، ۲۰۰۰b؛ Watkins، Wenzlaff & Wegner، ۲۰۰۰) و زمینه ساز بسیاری از اختلال های روانشناختی است (Stober، ۲۰۰۳؛ Bushman، ۲۰۰۲؛ Bushman و همکاران، ۲۰۰۱؛ Just & Alloy، ۱۹۹۷؛ Roberts و همکاران، ۱۹۹۸؛ Rojer & Najarian، ۱۹۹۸؛ Canway و همکاران، ۲۰۰۰؛ Kuehner، Weber &، ۱۹۹۹؛ Martan & Tesser، ۱۹۹۶؛ Maxwell، ۲۰۰۴؛ Nolen-Hoeksema، ۲۰۰۰؛ Watkins، ۲۰۰۴؛ Hogan & Linden، ۲۰۰۴)، در برنامه های مختلف مداخله ای، اعم از برنامه های مدیریت خشم و روان درمانی های هیجان محور، نیز از پیامدهای عملی این پژوهش محسوب می شود. مقیاس نشخوار خشم با سنجش جنبه های مختلف نشخوار خشم در آغاز برنامه های مداخله ای، می تواند تعیین

REFERENCES

- Averill JR (1983). Studies on anger and aggression: Implications for theories of emotion. *American Psychologist*, 38(11) 1145-1160.
- Baum A Pozluszny DM (1999). Health psychology: Mapping biobehavioral contributions to health and illness. *Annual Review of Psychology*, 50(1) 137-163.
- Berkowitz L (1993). *Aggression: Its Causes, Consequences, and Control*. New York: McGraw-Hill.
- Besharat MA (2006). Reliability and validity of the Mental Health Inventory-34. *Daveshvar Raftar*, 7(3) 1-8. [Persian]
- Besharat MA (2008). Development and validation of the Multidimensional Rumination Scale. Research Report, Tehran University of Medical Sciences. [Persian]
- Besharat MA (2009). Reliability and validity of the Mental Health Inventory-28. *Forensic Medicine* (in press). [Persian]
- Bushman BJ (2002). Does venting anger feed or extinguish the flame? Catharsis, rumination, distraction, anger and aggressive responding. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(5) 724-731.

- Bushman BJ et al (2001). Do people aggress to improve their mood? Catharsis beliefs, affect regulation opportunity and aggressive responding. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(1) 17-32.
- Conway M et al (2000). On assessing individual differences in rumination on sadness. *Journal of Personality Assessment*. 75(3) 404-425.
- Deffenbacher JL (1992). Trait anger: Theory, findings and implications. In C. D. Spielberger & J. N. Butcher (Eds). *Advances in Personality Assessment*. Vol: 9. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Goldberg DP (1972). The detection of psychiatric illness by questionnaire. *Maudsley Monograph*. 21 Oxford: Oxford University Press.
- Goldberg DP Williams P (1988) *A Users' Guide to the Genral Health Questionnaire*. UK: NFER, Nelson.
- Gross JJ (1998). The emerging field of emotion regulation: An integrative review. *Review of General Psychology*. 2(3) 271-299.
- Harburg E et al (2003). Expressive/suppressive anger-coping responses, gender, and types of mortality: A 17-year follow-up Tecumseh, Michigan, 1971-1988. *Psychosomatic Medicine*, 65(4) 588-597.
- Hogan BE Linden W (2004). Anger response styles and blood pressure: At least don't ruminate about it! *Annals of Behavioral Medicine*. 27(1) 38-49.
- Ingram RE (1990). Self-focused attention in clinical disorders: Review and conceptual model. *Psychological Bulletin*. 107(2) 156-176.
- Just N & Alloy LB (1997). The response styles theory of depression: Tests and extensions of the theory. *Journal of Abnormal Psychology*. 106 (2) 221-229.
- Kuehner C Weber I (1999). Responses to depression in unipolar depressed patients: An investigation of Nolen-Hoeksema's response styles theory. *Psychological Medicine*. 29(6) 1323-1333.
- Langlois R et al (2000a). Differences and similarities between obsessive intrusive thoughts and worry in a non-clinical population: Study 1. *Behaviour Research and Therapy*. 38(2) 157-173.
- Langlois R et al (2000b). Differences and similarities between obsessive intrusive thoughts and worry in a non-clinical population: Study 2. *Behaviour Research and Therapy*. 38(2) 175-189.
- Martin LL Tesser A (1989). Towards a motivational and structural theory of ruminative thought. In J. S. Uleman, & J. A. Bargh (Eds.), *Unintended thought*. New York: Guilford.
- Martin LL Tesser A (1996). Some ruminative thoughts. In R. S. Wyer (Ed). *Ruminative thoughts: Advances in Social Cognition*. Vol: 9 . USA: Lawrence Erlbaum Associations.
- Maxwell JP (2004). Anger rumination: An antecedent of athlete aggression? *Psychology of Sport and Exercise*. 5(3) 279-289.
- Maxwell JP et al (2005). Anger rumination in Hong Kong and Great Britain: Validation of the scale and a cross-cultural comparison. *Personality and Individual Differences*. 39(6) 1147-1157.
- Miller TQ et al (1995). Are all hostility scales alike factor structure and covariation among measures of hostility? *Journal of Applied Social Psychology*. 25(13) 1142-1168.
- Nolen-Hoeksema S (2000). The role of rumination in depression in depressive disorders and mixed anxiety/depressive symptoms. *Journal of Abnormal Psychology*. 109(3) 504-511.
- Nolen-Hoeksema S Parker LE & Larson J (1994). Ruminative coping with depressed mood following loss. *Journal of Personality and Social Psychology*. 67(1) 92-104.
- Roberts JE et al (1998). Ruminative response style and vulnerability to episodes of dysphoria: Gender, neuroticism, and episode duration. *Cognitive Therapy and Research*. 22(3) 401-423.
- Roese NJ (1997). Counterfactual thinking. *Psychological Bulletin*. 121(1) 133-148.
- Roger D Najarian B (1998) The relationship between emotional rumination and cortisol secretion under stress. *Personality and Individual Differences*. 24(4) 531-538.
- Spielberger CD (1988). *Manual for the State-Trait Anger Expression Inventory (STAXI)*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Stoeber J (2003). Self-pity: Exploring the links to personality, control beliefs, and anger. *Journal of Personality*. 71(2) 183-220.
- Sukhodolsky DG et al (2001). Development and validation of the anger rumination scale. *Personality and Individual Differences*. 31(5) 689-700.

-
- Suls J et al (1995). Relationship of trait anger to resting blood pressure: A meta-analysis. *Health Psychology*. 14(5) 444-456.
- Trapnell PD Campbell JD (1999). Private self-consciousness and the five-factor model of personality: Distinguishing rumination from reflection. *Journal of Personality and Social Psychology*. 76(2) 284-304.
- Veit CT Ware JE (1983). The structure of psychological distress and well-being in general population. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 51(5) 730-742.
- Watkins E (2004). Appraisals and strategies associated with rumination and worry. *Personality and Individual Differences*. 37(4) 679-694.
- Wenzlaff RM Wegner DM (2000). Thought suppression. *Annual Review of Psychology*. 51(1) 59-91.
- Williams J E et al (2000). Anger proneness predicts coronary heart disease risk. *Circulation*. 101(17) 2034-2039.